

Nº 107

KESERÜ ILONA
Felszálló hangzat ;
Rising Sound, 2014

KESERÜ ILONA (1933)

Felszálló hangzat ; Rising Sound, 2014

KESERÜ ILONA (1933)

Felszálló hangzat ; Rising Sound, 2014

Olaj, vászon | Oil on canvas, 125 x 63 cm

Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: IKI

Jelezve hátoldalon | Signed on the reverse: Ilona Keserü Ilona, 2014

Jelezve vakrámán | Signed on the stretcher:

IK. 2014. 1494 Felszálló hangzat o.v. Keserü Ilona 2014. o.v. 125 x 63

Kezdő ár | Starting price: 13 000 000 Ft / 32 911 EUR

Becsérték: 18 000 000 - 25 000 000 Ft

Estimate: 45 570 - 63 291 EUR

Keserü Ilona a színkutatás mellett 2010 körül elkezd foglalkozni a zenei hangok, hangzatok térbeli, a „látás eszközeivel is felidézhető” megjelenítésével.¹ Ebben a szellemben született az aukción szereplő 2014-es *Felszálló hangzat* című festménye. Vízszintes színsávok adnak háttérrel a felfelé haladó két színfolt-csoportnak, amelyek – a mű címéből kiindulva – zenei akkordokként is értelmezhetők. A felszálló hangzatok végül eléri a vászon felső szélét, és eltűnnek, elhalkulnak – vagy mégsem? *„Hol van (a zenei hang), amikor már nem hallom? Azonnal eltűnik az általunk érzékelhető fizikai térből?”* – teszi fel a kérdést Keserü Ilona. *„Erős sejtésem, hogy időben zajló, és egész valónkat érintő elhangzása után is jelen van.”*²

SUGÁR ZSÓFIA

¹ Ilona Keserü Ilona *Színhívó hangtestek* című kiállításához írt bevezetője, Pécs, 2011. december 7., Modern Képtár - Vass László Gyűjtemény, Veszprém, 2011

² Uo.

ILONA KESERŐ ILONA CÍMŰ KIÁLLÍTÁS – KISTEREM GALÉRIA, 2017.05.30. – 2017.06.30.

SZÍNEKRŐL

„Úgy érzem, a színek sajátos skálája a legszilárdabb ebben a világban (...) A formák, amelyek hordozzák e koloritot, még nem feltétlenül véglegesek” – írta Perneckzy Géza az érett kezdetek idején a Budapesti Rundschauban 1968-ban Keserő Ilona művészetéről.

Ma, 2017-ben már magabiztosan nyilatkozhatunk a fenti kijelentés igazáról. Keserő Ilona festészetének tengelye valóban a színekhez időben és térben változó viszonya, azok kutatása és különböző megnyilvánulási formája.

A 60-as évek végén új vonulatként jelent meg a festészeti munkásságában, amelyet Keserő maga színekutatásnak nevezett el. Mindezzel a korábbi – piros – narancs – rózsaszín orientáltságú színhasználatát kívánta tágítani, elsősorban a spektrumszínek tartományai felé. Ebben különös és ösztönző mozzanat volt az a természeti látvány színeit elemeire bontó gyertyalángfotó, amelyet Ottlik Gézától kapott, és egy külföldi naptár képes lapja lehetett. Számos festmény témája lett tehát a pigmenttel kikeverhető színek skálája a színfelbontás és a színek egymásba való átmenetének elemzése, illetve a festékből kikeverhető legnagyobb szín-intenzitás.

A FORDULAT

„1972-ben egy hullámfelületre hatszögű foltokból komponált képet festettem. A fénytörés tiszta színei sokféle árnyalatban közelítették meg egymást ezen a képen. Semleges, áttetsző árnyalatok után kutattam, szürkét nem akartam használni. Kevergettem a világos okkersárgát, zöldet, rózsaszínt egymással. Finom átvezető színek jöttek létre, amik leginkább saját bőrömről hasonlítotnak, ahogy figyeltem a festett foltok előtt mozgó kezemet (...) A meghitt és titokzatos bőrszín - Goethét idézve: »valamennyi egymástól eltérő változatában a legkevésbé sem elemi szín, hanem szerves főzés által megdolgozott jelenség« – a fénytörés, a szivárvány minden színárnyalatával vonzza egymást, mindegyikkel harmonikus együttest alkot. Éveken keresztül képek és tárgyak sorát készítettem e felismerések alapján.”

A VÉGTELEN SZÍNSORTÓL A CANGIANTÉIG

A Színszlop, a Hengerpalást, vagy a színek folytonosságaként megjelenő, Vidovszky Lászlóval közösen létrehozott Hang-Szín-Tér-akció, és később, a végtelen színszalag-gubancokban a kép tárgya egyszerűen a színsor megfestése, sokféle festészeti eszközt felvonultató kompozíciók együtthangzás megjelenítése volt.

E gondolkodás során állt elő egyszer csak a Szín-Möbius 1987-ben, amely számtalan méretben, változatban készült el önálló tárgyként és festmények motívumaként. A végtelenített színsor és a Möbius térforma összekapcsolása során a különböző színárnyalatok folyamatos egymásba kapcsolódással, zökkenő nélkül haladnak egy megfejthetetlen térben. Azonban a Möbius-reliefek szokatlan együttállásokat is eredményezhetnek, szokatlan szín-akkordokat. De a kétezres évek új felfedezése, a cangiante mégsem teljesen erre a felismerésre épül.

Ilona Keserő Ilona 2001-ben, római útja alkalmával, a Capella Sistina mennyezetfreskóinak megtisztított felületein szembesült egy új – ám Michelangelo idejében teljesen általános – festészeti – optikai jelenséggel, amelynek a neve: *cangiante*. Ez a találkozás magától értedődő, szenvedéllyel és valódi kutatókedvvel járó új fejezetet nyitott Keserő festészetében.

A *cangiante* arab eredetű szó, színváltást jelent, és már jóval Michelangelo előtt, a 14. században jelent meg a közép-itáliai festészetben, de késői alkalmazását Keserő felfedezte a 20. századi modern itáliai festészetben is (Perilli és a Forma 1. Csoport munkáiban). A *cangiante* azonban a maga korában bevett festői fogás volt, amelyet első sorban a drapériák és öltözetek ábrázolásánál használtak. Lényege szerint nem komplementer, vagy ún. harmonikusnak tekintett színpárok kerülnek egymás mellé, hanem saját fényüket és egymás ragyogását fokozó, nem a logikán, hanem személyes szín-preferenciákon alapuló színértékek. A szójhagyomány útján terjedő festészeti receptet végül Cennino Cennini jegyezte le az *Il libro dell'arte* című konkrét fogásokat tartalmazó gyakorlati kézikönyvében. A Capella Sistina freskóin Michelangelo a hagyománynak új lökést adva, új színpárokkal, az expresszív hatást fokozandó, plasztikus alakítással aknázták ki a *cangiante*-ban rejlő lehetőségeket. Ilona Keserő Ilonát ezek a váratlan, harsogó színakkordok, „néha hajmeresztő dolgok”, lilák-kékek, narancsok-zöldek ragadták meg. Festészeti alkalmazásukban azonban nem csak az intenzív szín-együttállások harmonikus-diszharmonikus megjelenése foglalkoztatja, hanem a színváltás felidézte zenei harmóniák, a „legtitkosabb szubsztancia” mibenléte is.

AKNAI KATALIN

Forrás: Kisterem Galéria, <https://kisterem.hu/>

1. Helen Frankenthaler: Tutti-Frutti, 1966
Albright-Knox Art Gallery, Buffalo

